

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL ASOCIAȚIILOR ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ. REVISTĂ PEDAGOGICĂ
ȘI SOCIALĂ.

REDACȚIA: CLUJ, CASA ÎNVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. DOROBANȚILOR, 66.

CUPRINSUL:

Intrarea triumfală de ieri și încoronarea regească de azi din Alba-Iulia
Circulara Asociației către
 Învățători privitor la încoronare . . . * * *
Regele Ferdinand Intregitorul . . . D. I. Cucu
Regina Maria . . . Mihail Dragoș
Cuvinte Regale . . . * * *
Din „Țara Mea” — fragmente . . . Regina Maria
Biruiții sufletului . . . Isaia Tolan

Presa și școala -m-d.
Indrumarea tinerimei Al. Co.
Excursiunile P. N.
Câteva idei pentru ref. iuvățământ. G. B. Boeriu
Lucruri neluate în seamă până
 acum („Lamura”) Pr. V. Ursăcescu
Insemnări mărunte * * *
Cronica -m-d.
Recenzii * * *

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 LEI
UN NUMĂR	3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. ERIMIE

Comitetul de redacție:

Andrieu Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori:

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele, romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dlui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dlui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.

Chipuri nepieritoare

M. Sa Regele Ferdinand I

Născut la Sigmaringen la 24 August 1865 ca principe de Hohenzollern. Este al doilea fiu al Principelui Leopold de Hohenzollern, fratele mai mare al defunctului rege Carol și al Antoinetei Maria Ferdinand de Portugalia, Ducesă de Saxa. Proclamat principe moștenitor al României, cu titlu de Alteță Regală, la 18 Martie 1889. Căsătorit la 29 Decembrie (10 Ianuar) 1893.

M. Sa Regina Maria

Născută la 29 Octomvie 1875 ca principesă de Marea-Britanie și Irlanda. Este fiica Principelui Alfred Ernest-Albert, Duce de Edimburg (mort în 1900, al doilea fiu al răposatei Victoria, Regina Marel-Britanii și a Irlandei, Impărăteasă a Indiei) și a soției sale Maria, născută Alecsandra, sora defunctului împărat al Rusiei Alecsandru III Alecsandrovici.

Intrarea triumfală de eri și încoronarea regească de azi din Alba-Iulia.

Am în fața mea, în camera de lucru, o reproducere a unui tablou, de acum câțiva zeci de ani, a bucureșteanului pictor Lecca, care îmi înfățișează intrarea triumfală a lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia.

Pe un cal roib, cu grumazul încordat în semicerc, cu aruncătura încovoiată a picioarelor de dinainte, strâns bine în frâu de puternica mână a lui Mihaiu Viteazul, șade acesta semeț pe el, în tunica-i roșie, încopciată în brandeburguri, acoperit de o mantie albă ce-i flutură pe spate, de desubtul căreia se întrezărește încovoiala-i pală; cu pantaloni albi, strânși bine pe picioare, până la cismele împintenate, cu tureți scurte, galbene, iar de subț căciula impenată, răsare îmbărbita și impunătoarea figură a eroului!

Urcă dealul ce duce spre poarta din stânga a cetății din Alba-Iulia, urmat de suita lui călare și având înaintea-i ostași, cu steagurile albe ale lui Bathori, cucerite și aplecate în jos, dintre cari unul lasă să se vadă cusutura unui vultur cu aripile desfăcute, — urcă dealul Mihaiu Viteazul, printre șirurile de călărime și pedestrime, spre poarta deschisă, în pragul căreia, alaiul din cetate cu reprezentantul Sfântului Scaun în frunte, i-a ieșit întru întâmpinare!

Pe dealurile ce răsar de jur împrejurul cetății, mulțimea de oameni, femei și copii, stau și privesc înmărmuriți, ceea ce soarta le-a hărăzit să vadă o clipă.

Așa poate c'a fost ieri, așa a trebuit să fie, acum peste patru sute de ani, intrarea triumfală a lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia!

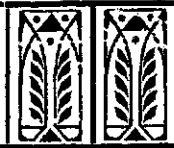
Ursita a urzit, Ursita a destrămat firele faptei marelui erou.

Dar tot ursita neamului românesc a reșesut firele aceleiași fapte, și peste câteva zile pe aceleași meleaguri dela Alba-Iulia, va trece spre ungere cel dintâi Rege al tuturor Românilor, Regele Ferdinand I! Și tot alaiu mare va fi, dar altfel decât cum a fost ieri, alaiu de prinți și princese, de oșteni și poporeni din tot cuprinsul Crăimei românești, ne mai adunat până acum astfel laolaltă, și crainici ai atâtor țări mari și țări dragi nouă, vor veni să pecetluiască aceea ce biruința dreptății a împlinit. Și va mai fi altfel azi decât cum a fost ieri.

Căci lângă eroul-Rege de azi, va mai urca dealul lui Mihaiu, Crăiasa Maria, ce va împrăștia cu zâmbetul bunătății Ei, razele binefăcătoarei iubiri, întru ștergerea lacrimelor orfanilor, ai acelor ce s'au jertfit, pentru ca din moartea lor, să se nască viața încoronării de azi dela Alba-Iulia.

Și vouă, dascăli ai Neamului, cari veți privi, sau cari veți auzi dela alții, Minunea Minunilor dela Alba-Iulia, vouă cărturari ai școlilor, vă revine datoria s'o povestiți cu atâta căldură copilașilor voștri, de pe cele mai îndepărtate piscuri de munți, încât săpat să rămână pe toată viața lor, zugrăvirea, ca și într'un tablou, a încoronării celui dintâi Rege și celei dintâi Regine, a României pe veci unificată!

Vladimir Ghidionescu,
Profesor la Universitatea din Cluj.

Învățătorimea și Incoronarea Asoc. Învățătorilor din Ardeal, Banat, Maramureș și Crișana

**Presidiul Asociației către Presidiile tuturor secțiilor și subsecțiilor județene
și către toți învățătorii**

*Domnilor Președinți,
Fraților Colegi!*

Un act măreț va avea loc în curând la Alba-Iulia, act care va umple inimile românești. de pe tot cuprinsul scumpei noastre țări, de o nemărginită bucurie. O sărbătoare a tuturor sărbătorilor, așteptată de toată suflarea românească, și de noi, cu dor și nerăbdare, de vreme îndelungată.

Incoronarea iubiților noștri Suverani, este simbolul care sintetizează încoronarea unei dorinți, a unei năzuinți supreme pe care a purtat-o și-a încălzit-o în sufletul lor și pentru care au suferit ca mucenici, ani și ani, generații întregi.

Incoronarea dela Alba-Iulia este încoronarea cu laurii biruinții a tuturor încercărilor și durerilor românești din întregul nostru trecut, este încoronarea virtuților strămoșești cari au întărit de-alungul veacurilor sufletul românesc și l'au legat cu trăinicie și pentru totdeauna de acest pământ al tuturor durerilor din lume.

O bucurie fără de margini și nemai simțită cuprinde la auzul ei întreaga suflare românească.

Cu gândul și cu inima la această măreață zi, noi, dascăli și luminători ai popoului, să ne pregătim de sărbătoare.

Să ne pregătim de sărbătoare, cu avânt și cu înfiorare adâncă căci mare este partea pe care școala românească o are în pregătirea acestei zile fără seamăn pentru neamul românesc.

Zămislită în vremuri depărtate, cu tot calvarul ce l'a avut să-l urce atât de adeseori — școala a fost aceia care a sădit, a cultivat și a păstrat în norod, cu grijă

și sfințenie, dragostea de neam, de lege și de pământ, acele virtuți cari au fost și sunt chezașia de viață a neamului nostru.

Trecutul întreg o dovedește: alături de crucea sfântă a slujitorilor altarelor, a stat neclintită truda anevoioasă și plină de răspundere a învățătorilor, putându-se păstra până astăzi, neatinsă, conștiința și vigoarea morală a poporului.

Iată pentruce, ziua încoronării — cea mai măreață zi pe care a trăit-o cândva suflarea românească — trebuie să fie sărbătorită în primul rând, de noi învățătorii, cu toată bucuria și cu toată evlavia.

Ne îndreptăm deci către toți președinții secțiilor județene și către toți frații colegi, ca:

1. Fiecare secție județiană să fie reprezentată în mod oficial la marea solemnitate a încoronării Regelui tuturor Românilor la Alba-Iulia, prin președintele, secretarul și un membru din comitet.

2. Afară de aceasta — în general — invităm pe colegii din toate județele aparținătoare Asociației noastre să ia parte la serbările încoronării în număr cât se poate de mare, conducând cât mai mulți țărani, părinți ai școlărilor.

3. În ziua încoronării, în toate comunele, învățătorii rămași acasă să ia parte activă la serbările date de autoritățile locale, contribuind prin activitatea lor la reușita acestora.

Cluj, la 1 Oct. 1922.

Andrei Pora
v. președinte

Gavril Almășianu
secr. gen. al Asociației

Regele Ferdinand Intregitorul.

Ursitoarele au fost darnice la nașterea Lui. Viteaz, înțelept, înțelegător de oameni, generos, Regele Ferdinand este singurul monarh european care prin marile Lui calități sufletești a corespuns efectiv împrejurărilor grele din ultimii opt ani.

Poporul românesc este pe drept cuvânt mândru de Regele său. Urcat pe tron în clipa când Europa rupea opustul patimelor dela Seraiovo, Ferdinand I al României se pregătea pentru o grea încercare. Europa zăgăzuită în vechi și autocrate forme, cerea o nouă viață, mai bună, mai dreaptă. România presimțea timpul sosit pentru a-și reclama drepturile sale istorice, drepturi cari veacuri de-a rândul ni-au fost încălcate de lâcomia imperialismului european post-medieval.

Din momentul în care războiul mondial nu mai era pentru nimeni un secret, din clipa când cruciada liberării națiunilor oprimate a hotărât să arunce zarul pe masa războiului general, întreaga suflare românească și-a îndreptat privirile către Acela care, pe Scaunul de domnie al marilor apărători ai românismului, întruchipa însăși ființa noastră unitară națională.

Regele Ferdinand a înțeles și a suferit. A înțeles ca un Rege și a suferit ca un om. A înțeles greaua misiune istorică pe care trebuia să o ducă la bun și măreț sfârșit, a înțeles durerea celor 14 milioane de Români răseleșiți de trupul patriei naționale. Și a suferit ca un om când conștiința datoriei și înaltul spirit de răspundere cu care L'a hărăzit Dumnezeu, L'au pus să aleagă între îndatoririle Sale de Domn și chemarea sângelui.

Lupta care s'a dat atunci între Rege și om a fost vrednică de asemuiet marelui tragedii antice. Augustul Său suflet a trecut prin grele și sfâșietoare momente; Regele a învins însă omul, și prin aceasta El s'a dovedit mai mult decât oricând un mare Rege și un mare om.

Regele Ferdinand a devenit regele tuturor Românilor din clipa în care a hotărât să între în lupta națiunilor pentru adevăr și dreptate, împotriva înclinațiunilor Sale firești.

Au urmat apoi zilele grele ale restriștei. Regele a suferit alături cu întreaga națiune, dar nu și-a pierdat credința în isbânda finală. El era acolo în surghilunul dela Iași, pavăza și nădejdea noastră națională. Acolo și-a îmbrățișat primele contingente de ostași ardeleni cu care avea să ne ducă la isbândă la Mărășești, Mărăști, Oltuz, și mai târziu la Tisa. Și dragostea pe care și-a câștigat-o în grele zile de încercare nimic n'o poate smulge din sufletul poporului cu care s'a identificat la durerea de erii și bucuria de astăzi.

Regele Ferdinand și-a câștigat din prisosință coroana de Intregitor de țară pe care națiunea i-o oferă acum la Alba-Iulia, iar recunoștința noastră se va perpetua de-a lungul veacurilor viitoare vie și nemărginită ca și în vremile mărețe pe care le trăim.

D. I. Cucu

Regina Maria

Corp superb, tăiat în linii de o antică armonie, ochi albaștri ruși din seninul cerului, zâmbet neșters de înger pe buzele blând grăitoare, Regina Maria este o întrupare unică de frumusețe și bunătate, desprinsă par'că din lumea bătrânelor noastre basme cu feți frumoși și zâne minunate. Scoborită din nordul ultra civilizată, melancolic și veșnic îmbrăcat în neguri, în țara noastră luminoasă și patriarhală, la o vârstă fragedă încă, Regina Maria ne-a cunoscut țara și a îndrăgit-o. A îndrăgit munții noștri îndărătnici și trufași, codrii noștri nepătrunși și poetici, văile frumoase și înflorite, scăldate de râurile fugare și limpezi. Și cunoscând în deaproape poporul nostru de țărani cumiți și răbdători, milostivi și darnici, cu basmele lor bătrânești, cu credințele lor naive, cu suferințele lor de veacuri îndurate, l'a înțeles și l'a iubit și pe el.

Și în inima Ei nobilă a primit toate durerile noastre și Visul nostru de aur în inima Ei și-a avut cel mai neprihănit și mai neclintit altar.

În cumpăna nestatornică a războiului, voința Ei a tras, și minunata Ei putere de jertfă a întărit inimile în grelele ciasuri de atunci.

Pretutindeni a fost. Pe câmpurile de bătae, îmbărbătând oștenii, electrizați la vederea Ei acolo, în mijlocul morții; prin spitalele ticsite de răniți, veghind nopți întregi și mângâind cu o vorbă, cu un gest, supra-omeneste dureri; plângând în genunchiată la căpătâiul morților, pe crucile mormintelor: icoană vie a țării din vremurile acelea. Purtând în suflet durerile tuturor, și-a păstrat totdeauna, nebiruită, credința în ziua mare și dreaptă ce trebuia odată să vie, credință ce a fost unicul izvor de mângâere și de îmbărbătare pe drumul dureros și plin de jertfe pe care neamul pornise. Și când ciasul așteptat sunase însfârșit, Regina Maria a fost aceea care, părăsindu'și odihna cu atâta sbucium câștigată, pleca să cutreere țările străine, unde trebuia să se hotărască viitorul Poporului Ei.

Prin tot ce a fost, prin tot ce a făcut, Regina Maria și-a asigurat capitolul cel mai frumos în istoria poporului nostru și și-a câștigat pentru totdeauna inimele noastre.

A plâns și a suferit pentru noi, mai mult decât putea să plângă și să sufere o inimă de femeie... A suferit și a plâns pentruca să vie însfârșit și ziua când iubitul ei popor să poată gusta un strop de mulțumire. Și dacă în mărețele clipe pe cari le trăim acuma, lacrimile ne umezesc ochii, Ea, atot înțelegătoare și bună, ne va ierta, căci presemne așa a lăsat Cel de Sus: ca răsul fetei să fie de multe ori lacrimile.

Mihail Dragoș.

Cuvinte regale.

**Fragment din cuvântarea rostită de M. S. Regele Ferdinand, în
ședința solemnă a Academiei Române din ziua de 14 Maiu 1919.**

Aruncând privirile asupra istoriei noastre, rămânem uimiți, cum neamul românesc a putut ieși biruitor din atâtea greutăți, din atâtea primejdii, și cum n'a fost înghițit de prăpastia ce adeseori se deschidea în drumul lui. Citind și recitind însă poezia populară, găsim cheia acestei extraordinare puteri de împotrivire. În doinele și cântecele lui se oglindește toată durerea acestui popor, care cu atâta trudă s'a luptat cu vremurile întunecate ce stânjeneau sborul lui spre soare, dar în clipele de cele mai grele restriște tot din poezia populară trăgea nădejdea într'un viitor mai fericit, în ea găsea forțe nouă ce-l îmbărbătau în lupta uriașă pentru existență. În ea se poate ceti, ca într'o carte deschisă, toată gândirea, toată simțirea, întreagă filozofia, atât de simplă și totodată atât de adâncă a unui popor care azi ca plugar trage brazda cea adâncă în ogorul său, punând într'ansa toată nădejdea anului, mâine ca ostaș credincios țerii și Tronului, făcând scut din pieptul său, luptă și moare ca un erou cu un zâmbet pe buze.

I-am urmat la muncă pașnică pe acești copii ai unui sol roditor, și am admirat răbdarea lor; i-am văzut în luptă și am binecuvântat avântul lor; dar când pe front am ascultat doinele lor, atunci în inima mea s'a înfipt încă mai tare convingerea nestrămutată că un popor care în toiul luptei își tălmăcește cugetul și simțirea în versuri, că un atare popor nu poate pieri. Și multe dintre aceste poezii, culese sub bubuitul tunului, sunt așa de frumoase ca cugetare și ca limbă, că ele merită să fie cunoscute mai pe larg.

Academia Română, prin menirea ei, era chemată să fie păzitorul credincios al

limbii și al culturii naționale, în timpul când întemeietorul dinastiei, atât de strâns legată de institutul nostru științific, își închina toată munca pentru câștigarea neatărnării și clădirea Regatului, sprijinit fiind în opera sa de o pleiadă de bărbați luminați, dintre cari un număr însemnat au fost podoaba acestei învățate adunări. Dumnezeu a binecuvântat munca Domniilor Voastre, atât de roditoare pe terenul istoric, științific și literar. Semințele aruncate, cu credință și cu dragoste, în ogorul întelenit al culturii românești, în curgerea de jumătate de veac și-au adus rodul însuțit. Iar lupta pentru unitatea limbii ne-a condus prin vitejia ostașului român la sfărîmarea granițelor vitrege dintre frați și la întregirea Statului Român în hotarele sale firești până la marginile graiului românesc. Doina de jale a marelui poet Eminescu:

„Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a!”

a vrut Domnul să se preschimbe în cântec de vitejie și de biruință. Au căzut lanțurile cari ne împiedeau mersul liber, s'au prăbușit hotarele care ne înăbușau, respiravom în voie și mai larg, după măsura întregului nostru neam.

Dar față de acest mare eveniment istoric al realizării visului de unire națională a tuturor Românilor în același Stat, și datorită noastre se sporesc într'o măsură neînchipuită. Cele mai grele probleme de organizare economică și culturală ne stau înaintea, și pentru a păși cu sorți de isbândă la sănătoasa lor deslegare, se cere mai presus de toate, unirea în cugete și hotărîre la muncă fără răgaz a tuturor forțelor ce ne-au mai rămas în urma grelelor jertfe ale războiului.

REGINA MARIA

ȚARA MEA

— Fragmente —

... Dacă această a treia parte va veni vreodată la lumină, simt ca și cum sufletele celor cari au murit pentru idealul nostru ar sta lângă mine, simt ca și cum mâinile lor de umbre mi-ar călăuzi condeiul. Ar fi scrisă pentru cei vii intru pomenirea morților.

Dar prezentul singur e al nostru; viitorul zace în mâinile lui Dumnezeu. *Și fiindcă acea carte visată nu s'a înfăptuit încă, trimet aceste două cârticele fraților noștri de peste munți, sperand că vor primi cu simpatie cețace cu atâta iubire s'a scris.*

Regina unei țeri mici!

Aceia cari sunt deprinși a vedea cărmuitori ai unor țeri mai mari înțeleg prea puțin ce înseamnă aceasta.

Inseamnă muncă și griji și nădejde, și multă trudă pentru slabă ispravă. Dar larg e câmpul, și, dacă inima are voie bună, mare e opera.

Când eram tânără, gândeam că totul e muncă, muncă pieptiș în sus; dar anii cari trecură au adus altă cunoștință, o cunoștință binecuvântată, și acuma știu.

Țara aceasta e mică, e nouă, dar e o țară care mi e dragă. Imi trebuie ca și altor să li fie dragă; de aceia ascultați câteva cuvinte despre dânsa. Îngăduiți-mă să zugrăvesc câteva icoane, să fac câteva schițe așa cum le-am văzut cu ochii întâiu, apoi cu inima.

* * *

Odată eram pentru acest popor o străină; acuma sunt una dintre ei, și, pentru că vin de atât de departe, am fost mai mult în stare să-i văd cu însușirile lor bune și cu neajunsurile lor.

Țara lor e o țară rodnică, o țară de întinse șesuri, de grâu învălurat, de codri adânci, de munți, stâncoși, de râuri care în primăvară vuiesc de ape spumegate și care vara nu sunt decât leneșe suviți da apă pierdute între pietre. O țară unde țeranii muncesc supt un soare care arde, o țară de extreme, unde iernile sunt de ghiață și verile ard ca în cuptor.

Legătură între Răsărit și Apus.

La început era o țară străină. Drumurile ei prea prăfoase, prea fără de capăt șesurile ei. A trebuit să mă învăț a-i vedea frumusețile și a-i simți nevoile cu inima mea.

Puțin câte puțin străina a ajuns a fi una din ei, și acuma i-ar plăcea ca pământul nașterii sale să vadă acestlăalt pământ cu ochii Reginei lui.

Da, puțin câte puțin am învățat să înțeleg acest popor și încetul, el a învățat să mă înțeleagă pe mine.

Acuma ne încredem între noi, și astfel, cu

ajutorul lui Dumnezeu, împreună vom merge spre un mai mare viitor.

* * *

Douăzeci și trei de ani am cheltuit până acum în această țară, fiecare zi aducând bucuria ei sau năcazul ei, lumina ei sau umbra ei; cu fiecare an interesul meu pentru dânsa s'a făcut mai vast și înțelegerea mea s'a adâncit; am ajuns să știu unde are nevoie de mine ca să ajut.

N'am să mă apuc a povesti de așezămintele țerii mele, de politica ei, de nume cunoscute lumii întregi. Alții au făcut aceasta cu mai multă pricepere decât aș fi putut. Unii trebuie numai să vorbesc de sufletul ei, de atmosfera ei, de țeranii și ostașii ei, de lucruri care m'au făcut să iubesc țara aceasta, care au făcut ca inima mea să bată odată cu inima ei.

M'am purtat pintre cei mai umili. Am intrat în căsuțele lor, li-am pus întrebări, am prins în brațele mele pe pruncii lor.

Li-am vorbit limba cu stângăcie, făcând multe greșeli, dar, de și străină, nicăiri, între țerani, n'am întâmpinat neîncredere ori bănuială. Erau bucuroși să-mi vorbească, bucuroși să mă lase să intru în căsuțele lor, și în deosebi să-mi vorbească de năcazurile lor. Totdeauna de năcazurile lor au să povestească cei sărmani, dar aceștia o făceau cu o demnitate deosebită, vorbind de moarte și de sărăcie cu o resignare stoică, numărând mormintele copiilor lor așa cum altcineva ar număra pomii sădiți în jurul casei.

Săraci sunt, neștiutori sunt țeranii aceștia. Părăsiți sunt, și plini de eresuri, dar este o mare nobleță în rasa lor. Sunt cumpătați la mâncare și multămiți cu puțin; puține sunt nevoile lor, dorințele lor sunt mărgenite; dar un vis mare îl hrănește cu dragoste fiecare din ei în inima sa: *el dorește să fie stăpân pe pământ, să aibă în sama lui ogorul pe care-l lucrează; dorește să-l poată numi al său. Aceasta mi-a spus fiecare din ei și ei toți; era cântecul veșnic al tuturor cuvintelor lor.*

Dragă țară! Te văd în strălucirea-ți feburită, și scumpă-mi este fiecare vedenie, pe orice cale mă întorc să văd locurile care s'au ținut de inima mea, locurile pe care doresc să le chem înaintea acelor cari ca și mine sunt surghiuniți pe o bucată de vreme din ele.

Văd șesurile voastre, pădurile voastre, munții voștri, dealurile și văile voastre. Văd lungile voastre drumuri, cu cară încete, care se mișcă de-a lungul lor în răbbător șir fără sfârșit. Văd luncile voastre pline de farmec lângă râuri și ape, văd verdeața ierbii supt sălcile unde ne-

număratele turme vin să pască. Văd Țiganii răzleți așezându-și corturile în amurg, când fumul dela focurile lor se ridică în albastre șiiichiuri spre cerul de un roșu auriu.

Văd ceața de praf care în liniștite amurguri de vară plutește asupra lumii secerișului ca o întinsă negură înălțându-se din singuratece lagune. Văd bătrânele cruci de piatră la colțuri de drum, străji păzind răbdător anume locuri, ori asemenea cu pustnici foarte bătrâni, cari nu mai au nimic a face cu fiii oamenilor.

Văd pe plugari întorcându-se dela muncă iar, cu albele cămăși scaldate în sudoare, pe când copilași în haine încălate aleargă lângă dânsii prin praf, iar deasupra tuturora bolta desfășură colorile ei cele mai minunate înainte de a se lăsa spre odihnă. Aud necontenita bătaie a cânilor răspunzându-și, cu stăruitoare chemări, lătrând într'una până departe în noaptea. Prin ușile deschise ale căsuțelor văd focul vetrelor, ca de vrajă în strălucirea lui roșie. Văd pe țărani strânși în jurul lor, umbre care se odihnesc după ce fapta zilei a fost îndeplinită.

Simt străbătătoarea mireasmă a pădurilor, ca în vremile când în amurg străbăteam călare umbra lor, și văd covorul de vinete flori sălbatece care acoperă cu farmec pașnicile lor luminișuri. Aud în ramuri freamăt de aripi turburat de înaintarea mea neașteptată. Simt pă-

trunzătoarea pace din amurg, cînd acei cari au muncit se întorc încet la lăcașurile lor . . .

* * *

Dar stângaciu pot vorbi eu de asemenea minuni, cuvintele mele sunt prea slabe, emoția sufletului nu poate fi cuprinsă în graiu de om! Totuși adesea o vădire a Frumuseții mi-a ridicat inima, mai presus de năcaz, spre o mai adâncă înțelegere care se află supt praful de care ochiul omului se orbește. Nu pot spune limpede în ce fel! Dar în asemenea clipe am priceput subit că suferința e învățătorul cel mare, și ca într'o vedenie limpede am simțit că un popor care a știut cum să sufere, are și dreptul la viață.

Nici un foc nu curăță ca focul jertfei; nici o flacără nu se suie mai drept până în inima Dumnezeuirii!

De aceia, o țara mea, nu te gândeai niciodată care ți-au fost încercările, nici că pot să mai fie. Prin flacără trebuie se treacă oțelul înainte de a fi o bună sabie tare. Fie-ți nezguduită credința și susține-ți speranța; mai mare ești prin suferințele tale și prin felul cum le-ai purtat, mai vrednică ești de biruință!

Sufletele eroilor noștri morți și-au făcut drum spre faimă; izbânda pământescă n'are înțeles decât numai dacă cinstea țării stă înaltă ca o culme.

Biruiții sufletului.

Se strecoară printre noi cu capetele grele, cu frunțile înourate, cu ochii cufundați în adâncimile orbitelor încercănate; sau, cu privirile pierdute, cu frunțile adumbrite de visuri, cu mersul în neștire, plutesc printre noi neștiutori, stângaci; sau, însetați de zorul vieții, îmbătați de nebunia vieții... îi vedem porniți într'o exuberantă halucinare, exuberanți și plini de avânt, în drum încă, dar mâine oprindu-se fără veste și plecându-și capetele în fața imperativului morții.

Nimeni nu se uită după ei și cei cari îi învrednicesc de-o atenție, îi privesc cu priviri străine. Iar mâine, ziarul le va înregistra zadarnic — stupid și fără stil — sinuciderea, peste care publicul materialist și rece va trece indiferent și preocupat la rubrica de aiături, cu ultimele știri externe și cu camere de închiriat.

Epoca aceasta a noastră, dacă n'ar fi intrată de pătrunsă de tragedia popoarelor, am numi-o epoca tragediilor personale, epoca sinucigașilor. O epidemie a sinuciderilor ne paște la tot pasul, în măsura în care ne pândește molima atentatelor și a nesigurantei statelor. Ziarele, sunt mereu pline de cazurile acestei epidemii. Decât, cu aceste cazuri ne-am obișnuit să nu ne batem capul. Sinuciderile nu mai interesează, ca pe vremea copilăriei noastre, când gazeta le consacra coloane și clișee și opinia publică se amuza și compătinea

cu ele, la fel cum se agită azi pe o chestiune de politică mondială.

Cu toate acestea nici când rubrica sinuciderilor n'a fost mai instructivă. Să fii maniac și să nu te intereseze conflagrația balcanică, nici teutona politică a lui Lloyd George, nici conferința dezarmării Moscovei urmată a doua zi de atacurile aceleiași Moscove dezarmate; să nu te preocupe nici micile patimi politice, nici fanfaronada reclamagiilor, ci, maniac, să citești zilnic din gazetă o singură rubrică: rubrica sinuciderilor și să simți, să simți puternic, că e ceva absolut morbid în societatea actuală, să te dumirești că se dă în noi, o luptă înverșunată, că acel Taigetos elen s'a reinființat, de data aceasta în noi înșine, și operează acolo marea operă latentă a firii: distrugerea celor slabi, a celor inoportuni vieții.

O statistică asupra acestui teribil Taigetos modern ar fi cea mai tragică poveste a martiragiului omenirii de astăzi. Dar pe nimeni nu-l preocupă. Ziarul, care înregistrează cu meticulozitate toate, se mărginește să înregistreze cazul și — ca o batjocură, adaogă, întotdeauna, stereotip, aceleași motive: amorul, neurastenia, mizeria. Să se pătrundă de tragedia sentimentelor care au alungat victimele acestui martiragiu în ghiarele desnădejdiei, nu caută nimeni. De altminteri, chiar dacă reporterul faptei diverse ar căuta să facă și pe psihologul,

ar toca la urechi surde. Nu e aceasta în spiritul vremii.

Și cu toate acestea, dacă fără să mai fim maniaci, ca simpli oameni, ca ordinari oameni materialişti, ne-am oprit un singur moment și ne-am gândi la un singur lucru: la clipa în care victimele acestea ale societății zămislesc gândul sinuciderii, — ar trebui să ne preocupe mai mult boala aceasta socială. Toți aceștia pe care-i vedem abătuți, halucinați, au fost și poate mai sunt nebuni, ca noi, după viață. Ideia sinuciderii n'a trăit în ei, dar în subconștientul lor a viețuit latentă și stăruitoare. A trebuit o clipă, momentul fatal în care, fulgerător, ideia aceasta i-a ieșit din subconștient la suprafață.

Ori, din punct de vedere social, clipa aceasta e aceea care trebuie să ne preocupe. Cei mai mulți dintre noi — egocentricii în rândul dintâi — purtăm în subconștientul nostru germenele ideii acesteia. Nu toți ne vom ucide însă. Poate abia câțiva la sută. Dar, oameni fiind, oameni cu suflet, suntem predispuși. Și ne trebuie numai acea clipă de care vorbeam, clipa, pe care avem datoria socială s'o facem să dispară încă înainte de a ne ajunge.

Constatăm în treacăt, că cei mai mulți dintre sinucigașii zilelor noastre sunt tineri și în majoritate femei. Dintre acestea, locul dintâi e al celor fără căpătâi, al servitoarelor și boemelor. Cam același lucru se întâmplă și cu bărbații.

Constatarea importantă însă, de care trebuie să ne pătrundem, este, că sinuciderea e un apanagiu al desrădăcinaților. N'o găsim decât foarte rar la țară. La orașe însă a devenit din punct de vedere social, periculoasă — o molimă aproape — și pe măsura în care satele gravitează spre orașe, molima aceasta amenință să ia proporții. Cauza: aceeași desrădăcinare, terenul nou, viciat, în care suferim mai primitiv dar mai recepțional, nu se simte acasă.

Nu este prin urmare un caz accidental, că ne ocupăm de chestiunea aceasta tocmai acum, în toamnă, anotimpul predispozițiilor maladeive. Suntem la începutul anului școlar și este în primul rând pentru pedagogi importantă această chestiune. Noi — generația aceasta, care am apucat războiul și ne-am ales din el cu nervi străini, cu o psychoză străină, învățajiți într'o lume străină, cu alte preocupări decât acelea cu care eram îndătinajiți — noi aceștia nu interesăm la urma urmelor. Dar generațiile care vin trebuie prevenite de pe acum. Acestor generații care vin le trebuie trupuri sănătoase, neviciate, le trebuie sport, cercetășie multă, distracții multe și înțelepte, și mai presus de toate le trebuie o îndrumare serioasă în alegerea carierelor. Preocupățiunea principală a pedagogului de astăzi nu mai poate fi o exclusivistă educație celebră într'o direcție subiectivă. Chestiunea care preocupă statul, din punct de vedere mai apropiat, este alegerea carierii noilor generații. Ne trebuie prin urmare un întreg sistem în școală, care din primele clase până în cea din

urmă, să educe elevii numai sub acest raport, așa cum fac occidentalii. Vom putea pe această cale să desființăm degenerații — bolnavii zilelor noastre.

Fac aceste considerațiuni nu numai din punctul de vedere al singuraticelor existențe. Chestiunea aceasta e o chestiune națională. Am convingerea că Rusia de azi nu trecea prin haotica ei situație de astăzi, dacă nu era inundată de acele haimanale cu suflet, pe care ni le-au descris toți scriitorii ruși. Și dacă vasta stăpânire bolșevică se va putea totuși afirma, se va afirma, tot din această cauză, numai într'o direcție aventurieră, trecătoare, pentru ca pe urmă, dispărând acest tip al haimanalei gorkiene, al desrădăcinatului slav, să se întoarcă de unde a pornit, la un regim ca cel din trecut.

Am atins mai mult această chestiune a viitorilor desrădăcinați — a viitorilor vagabonzi și sinucigași, fiind mai importantă dintr'o considerație națională. Pentru înlăturarea primejdiei actuale nu văd decât o singură cale: *regenerarea moralei familiare și regenerarea moralei sociale*. Nu vom îndrepta definiiv, prin aceasta, răul. Egocentricii vor suferi totdeauna. Sunt în elementul lor în suferință. Dar le vom îndepărta acea clipă fatală, zămislirea acelei idei sinucigașe, care — va dovedi-o o statistică conștiințioasă — este opera desfrânării morale a societății. Concluziile pentru cei cari au în seama lor educarea tineretului, vin astfel de la sine.

Isaia Tolan.

Pressa și școala.

Un fapt imbucurător. Este acela că diversele probleme școlare, cari până acum își găseau adăpost doar numai prin revistele de specialitate, au început să fie agitate și prin presa de tiraj ba chiar și prin presa așa zisă de partid. Această presă care până mai zilele trecute nu avea coloane deschise decât pentru știrile de „senzație“ și pentru calomniile și insultele pe cari și le asvârleau reciproc, potențații politici, mai mari sau mai mărunți, a ajuns în sfârșit să înțeleagă că școala este și ea un factor de căpetenie în stat și că se cuvine să i-se dea și ei un locușor pe paginile pline de toate năsbâniile de pe pământ. Astfel „Viitorul“, „Universul“, „Dîmineața“, „Dacia“, ca să nu vorbim decât de cele mai răspândite dintre ziarele românești, au zilnic aproape, judicioase articole asupra multiplelor probleme ale învățământului nostru, miitând chiar, cum face „Viitorul“ și „Universul“ pentru mai largă răspândire a învățământului tehnic și agricol la sate, a unui mai echitabile răsplătiri a muncii dascălilor etc . . .

E un semn imbucurător acesta, căci din interesarea cât mai mare a publicului, de învățământ și nevoile lui, școala, de care atârână în largă măsură, viitorul statului, nu poate decât să câștige.

Indrumarea tinerimei.

Un fapt ce nu se mai poate pune la îndoială, este concepția actuală a țăranilor noștri despre școală, cu desăvârșire alta decât cea din trecut.

Tinerimea ce vine dela sate a umplut cu desăvârșire sălile de școală începând cu școala elementară și sfârșind, să zicem, cu Universitățile. Pretutindeni instituțiile au devenit neîncăpătoare și se cer pretutindeni înființarea de noi școli. Dela Tighina Basarabiei, unde țăranii au oferit cu insistență statului, local și mijloace de susținere pentru liceu, (cerând statului o singură condiție: să le trimită profesori de cei mai buni), până în largul câmpiilor vechiului regat unde țăranii ridică cu munca brațelor lor școli primare pentru copii, — în Timișoara Bănatului, unde nu se găsească destule căminuri pentru uceniciei, numeroși, viitori măștri, și la granița țării, în punctul cel mai apusean al Torontalului, — pretutindeni acelaș dor aprins și stăruitor de carte.

Faptul aceste trebuie să ne umple de încredere și de mândrie, dar totodată trebuie să ne facă să ne dăm seama și de un pericol, ce ne amenință în viitorul apropiat, dacă afluența aceasta nu va fi îndrumată spre necesitățile vitale ale neamului. Ca să vorbesc cu exemple, chiar acum primesc veste, că în Ungaria, pentru posturi neînsemnate în administrație, se încing cu ocazia concursurilor, adevărate bătăi între candidați, deoarece Ungurii au format pe timpul stăpânirii lor o armată întregă de acești exponenți, cari erau trimiși în ținuturile naționalităților, pentru maghiarizare. Ori acum, ei nu mai încap în mica Ungarie și nefiind obișnuiți cu alte meșteșuguri, se ceartă astăzi între ei pentru puținele locuri de funcționari, disponibile. Iată

cum intelectualii prea mulți devin un balast social, care e tot atât de periculos ca și o muncitorime fără lucru. Italia, America, Anglia, etc. pot însă înfrână și îndestuli ușor muncitorimea săracă și fără lucru, căci ea nu aspiră decât la o biată bucată de pâine.

Nu tot așa e în țara Ungurească unde proletariatul intelectual, aspiră, după cum îi dă drept cultura acumulată, la o viață mai civilizată, mai ușoară și mai luxoasă.

Din punct de vedere și practic și umanitar e mai bine deci de o țară care în locul unui proletariatul intelectual, are o clasă de muncitori veritabili, cu care se poate creia oricând, ceva pozitiv. Deaceea e o chestiune vitală pentru noi, ca să nu ajungem soarta Ungariei, să nu creiăm prin producția anuală a multelor noastre școli, o pătură socială, care se fie un balast pentru organismului statului și pentru societate.

Invățământele războiului au fost deasemenea prea dureroase, ca să nu ne dăm seama unde duce pregătirea tineretului numai spre funcționarism.

Când numeroasa gloată a tinerilor noștri pătrunde în școală, să ne dăm seama de toate aptitudinile lor și să le dăm îndrumarea spre o muncă creatoare. Profesorii sunt dator să urmărească cu grijă pe elevii lor și calea ce vor s'o apuce în viață și să caute a-i îndemna cât mai mult spre ocupații active, productive, iar nu spre funcționarismul vegetativ, neproductiv și omoritor al personalității. Goana după funcții, după situații trebuie să înceteze. Nu-i permis să oprim tineretul dela carte, dar trebuie să avem grija supremă ca el să devie folositor cu adevărat și lui și societății și neamului.

Al. Co.

Excursiunile.

— Rolul lor în unificarea națională. —

Consolidarea unei țări nu poate să se întemeieze numai pe măsurile luate de stat, ci un rol de căpetenie din acest punct de vedere trebuie să-l aibă și inițiativa particulară. Războiul care a adus reintregirea neamului nostru, a fost suportat deopotrivă atât de stat cât și de particulari.

Aceeași contribuție se impune și acuma din partea inițiativei particulare, dacă nu cumva cu mult mai mare, pentru că istoria dovedește că de multe ori e mai lesne să câștigi o victorie, decât să statornicești ceea ce ai dobândit prin războiu.

Pentru ca sacrificiul sutelor de mii de martiri căzuți pe altarul românismului, să nu fie zadarnic, se cere deci o muncă intensă din partea tuturor. Fiecare din noi, în ramura lui de specialitate, trebuie să dea țării un aport fie cât de mic la opera de consolidare.

Prin consolidare nu trebuie să înțelegem numai normalizarea vieții publice din punctul de vedere cultural, politic, economic, financiar, administrativ, legislativ etc., sau organizarea instituțiilor publice atât de stat, cât și private din ținuturile noi cu acelea din vechiul regat. Opera de consolidare trebuie să se întemeieze în primul rând pe unitatea sufletească între toți fiii neamului românesc. Aceasta este condițiunea esențială care se impune să subsiste la temeliiile României Mari și în direcția aceasta trebuiesc îndreptate toate privirile.

Prea puțină importanță ar avea faptul dacă în noua țară, mai curând sau mai târziu s'ar ajunge la unificarea administrativă sau legislativă, dacă mai întâi nu se ajunge la unitatea sufletească.

Dar dacă unificarea instituțiilor publice se

poate face printr'un singur vot al Corpurilor legiuitoare, nu tot așa putem spune despre unificarea sufletească. Și tocmai aici rolul inițiativei particulare apare ca un element neapărat trebuitor.

Mijloacele prin care se poate ajunge la rezultate pozitive în această privință sunt multe. În alte rânduri s'a vorbit de rolul ce-l au instituțiile de cultură în unificarea sufletească și s'a ajuns la concluzia că el este covârșitor și că dela aceste instituții atarnă în bună parte desăvârșirea completă a aspirațiilor noastre naționale. Ne vom ocupa deci de importanța excursiunilor în ceea ce privește apropierea sufletească între vechiul regat și ținuturile din nou alipite și vom ajunge la concluzia că atunci când aceste excursiuni sunt bine organizate dau rezultate cu mult superioare celor obținute prin educația ce se face în instituțiile de cultură, căci nimic nu-ți trezește mai mult dorul și iubirea de moșia strămoșească, decât faptul că te-ai bucurat cu propriile tale simțuri de frumusețea și măreția plaiurilor românești.

Dincoace și dincolo de Carpați, peste Olt și peste Prut, ca și în Bucovina, fiecare loc ascunde în el străduința și sacrificiul înaintașilor noștri,

cari prin patriotismul și înțelepciunea lor, au arătat calea ce duce la îndeplinirea idealului românesc. Se cuvine deci ca aceste locuri sfinte să nu fie uitate. Ele trebuie cunoscute de fiecare bun român. Să mergem acolo cu mic, cu mare, să le căutăm cu deamănuntul, să descoperim urmele strămoșilor noștri și sub inspirația pildelor lor înălțătoare, să lăsăm orice simțăminte urite la o parte, să ne primenim și să ne întărim, sufletele, pentru că noi aceștia de astăzi numai așa vom putea să continuăm opera începută de ei.

În itinerariile fiecărei excursii să nu se uite nici un loc unde istoria vorbește că s'a petrecut vre-un mare act în viața poporului român. Să se arate tineretului importanța istorică a fiecărui monument și a fiecărei localități, însemnate prin pildele de iubire de neam ale străbunilor noștri în luptele seculare pentru păstrarea pământului și a graiului românesc.

Urmând pe această cale, rezultatele ce se vor obține vor fi corespunzătoare năzuințelor și ele vor fi de natură a învinge multe din piedecile care se opun în prezent la desăvârșita noastră unificare sufletească.

P. N.

Câteva idei pentru reforma învățământului.

I. BCU Cluj / Central

Adevărata armă, cu care stăpânesc azi popoarele, e cultura.

Poporul ale cărui masse sunt în posesiunea acestei arme stăpânește nu numai viața politică și socială ci și viața industrială, comercială și financiară, cu un cuvânt, întreagă viața unui stat.

Noi Românii, popor de păstori și plugari, trăind veacuri de-a rândul cu o mână pe coarnele plugului și cu alta pe armă pentru a ne apăra moșia strămoșească întâiu și mai pe urmă comoara sufletească, limba și legea, nu am avut nici timpul nici modrul ca să ne împărtășim de binefacerile învățaturii și să ne adăpăm la izvorul dătător de viață și lumină al culturii.

Prin vitejia fără seamăn și prin jertfa neprecupețită a soldatului român ne-am văzut acum stăpâni peste aproape întreg întinsul pământului românesc. Stăpânirea noastră însă nu este deplină, căci dacă cu poporul nostru de plugari putem spune că stăpânim întinsul ogoarelor și al satelor, orașele, cari sunt principalele artere în organismul unui stat, se găesc în stăpânirea streinilor. Ei stăpânesc în cea mai mare parte industria, comerțul și finanțele, ei stăpânesc deci în cea mai mare parte viața economică a statului. Și fiindcă adevăratul stăpân al țării e acela care stăpânește viața economică, stăpânirea noastră numai atunci va fi deplină când vom avea în mână nu numai conducerea vieții politice, ci și întreaga viață economică: industria, comerțul și finanțele țării, pentru că numai atunci vom putea spune că stăpânim și orașele, că stăpânim întreg organismul vieții de stat.

Pentru cucerirea orașelor și a vieții economice trebuie să dăm de aci înainte o luptă grea și de o durată mai lungă, mai aprigă chiar decât lupta pentru cucerirea pământului. Armele de care trebuie să ne servim în această luptă, nu sunt altele decât munca stăruitoare și cultura, pe care nu ne-o poate da decât școala. Astfel școala are pentru noi acum cu atât mai mare însemnătate cu cât în trecut ne-am adăpat așa de puțin la acest izvor al luminii și culturii.

Școala e chemată să ne crească viitoarea oaste de luptători nu numai cu mintea, ci și cu brațul pentru cucerirea vieții economice și a orașelor înstreinate și de aceea școala nouă trebuie să fie ferită de a mai cădea în greșelile școlii de până acum, care s'a menținut aproape numai la pure abstracțiuni, neavând contact cu viața și constituind un organism aproape cu totul desprins de realitate, neînstare să dea decât fitluri, ai căror posesori se găseau în fața vieții cu totul dezorientați.

Am auzit chiar observația că școala e periculoasă, că pe foarte puțini îi luminează, iar pe ceilalți îi prosteste, umplându-le capul cu abstracțiuni goale, cari împiedică observarea realității, judecata și inițiativa personală și de aceea un avocat, un negustor etc. după ce sfârșește școala se grăbește să uite ce a învățat și se pune să învețe la școala vieții.

Astfel reforma ce se pregătește e reclamată nu numai pentru a satisface nouile trebuințe cerute de împrejurările schimbate ale neamului nostru, ci ea este reclamată și pentru a îndrepta greșelile trecutului, greșelile școlii de până acum. Și declarația dlui ministru adresată comisiei însărci-

nată cu alcătuirea reformei învățământului că: „legea pe care o voiu întocmi nu este a mea, ci a dvoastră, cari aveți datoria să o aplicați“, e o dovadă că această reformă ce se pregătește, ne mai fiind ca în trecut o emanațiune a birourilor ministeriale, copiată după legiuirile streine, va fi ferită de multele greșeli ale trecutului. Principiul aceluiasi tip de școală, unitară, adoptat de comisie pentru toți elevii cursului secundar inferior, e un pas înainte și o piatră solidă la temelia construcției viitoarei școale, care va desvolta sentimentul de solidaritate socială și națională potrivit cerințelor democratice. Avem astfel un indiciu mai mult că reforma ce se pregătește merge pe calea cea bună. Dar atât însă nu e suficient!

Învățămantul de azi e prea depărtat de viața reală, lipsindu-i și temelia: observarea individuală a obiectului real, sub stimulul dragostei și al curiozității sincere; lipsindu-i și acoperișul: ascuțita elaborare dialectică a observațiilor culese.

Până acum am avut un învățământ, pentru care adesea și copiii le lipsia înțelegerea: un învățământ exclusiv de memorizare, care lăsa inima rece și care în definitiv nici creerul nu-l prea hrănea.

Școala nouă însă trebuie să fie cât mai aproape de viața reală, să instrueze pe elev în raport cu aptitudinile lui și cu cariera căreia se destinează, pentru că nici o materie de învățământ nu-și va ajunge pe deplin scopul dacă rămâne numai un bagaj rece de teorii, adese ori inutile și dacă nu contribuie la sportirea și hrănirea înclinațiilor și aptitudinilor copilului către o muncă productivă și ordonată.

Și pentru ca învățământul să satisfacă pe deplin tuturor cerințelor vieții reale, nu e de ajuns să reformăm numai structura școlii, ci e imperioasă nevoie să reformăm pe de-a întregul și să adoptăm necesității atât programele analitice, cât și metodele folosite până acum în instrucție.

Reformarea metodelor de instrucție în raport cu scopul însuși al învățământului formează desigur, problema cea mai însemnată și totodată și cea mai anevoioasă a școlii viitorului, pe care am putea-o numi mai potrivit școala activă, ori școala muncii libere și ea e menită să aibă o înrăurire hotărâtoare asupra generațiilor viitoare și asupra culturii umane în general.

Exemplul ce urmează, luat din practica instrucției ne va arată mai bine deosebirea între metodele vechi și cele noi și astfel și dintre școala veche și școala nouă.

Să presupunem că unui copil, care dela naștere și-a petrecut viața pe un vapor, în mijlocul oceanului și care nu a avut nici odată prilej să vadă plante, trebuie să-i facem un curs de botanică. De sigur că nu-l vom pune să memorigeze din carte, nici nu-i vom explica ex cathedra întrebându-l metoda ex pozitivă, ci printr-o vie convorbire, pornind de la un herbar, pe care-l avem la îndemână îl vom aduce pe copil să cunoască plantele și să derive toate însușirile lor din anumite legi generale în raport cu mediul înconjurător al fiecărei spețe. Oare vom desvolta

pe calea aceasta dragostea și interesul copilului pentru lumea vegetală? De sigur că nu! Florile herbarului sunt sarbede, căci între ele și cele din grădini sunt deosebiri, ca între viață și moarte: nuanțele de culoare, moliciunea de catifea, grația contururilor, parfumul îmbătător și alătea altele. Oare ce herbar și ce discuție le-ar putea înlocui toate acestea? Dragostea înmulțește cunoștințele și interesul le menține; lipsa de interes le înneacă în negura uitării.

Pe copil îl atrage realitatea, viața, — nu cartea.

Nici o expunere nu poate înlocui excitația cerebrală, pe care o provoacă realitatea; nici o descriere cât de amănunțită nu poate înlocui o singură privire asupra realității și nici o dialectica nu poate de siguranța, pe care și-o dă generalizarea făcută de tine însuși, pe baza propriilor tale observații....

Abstracțiunile și generalizările primite de-a gata sunt palide, reci, neconvingătoare și negeneratoare de acțiuni. În știință, ca și în artă, oamenii de geniu, creatorii, n'au pornit atât dela știința îngrămădită de predecesorii lor, cât mai mult direct, de la realitate. Primul impuls mai totdeauna trebuie să-l dea realitatea însăși....

Principiul fundamental al noii metode de predare e ca înainte de toate să se deslepte interesul copilului pentru domeniul în care vrei să-l introduci. Când silești pe cineva să mănânce, fără ca să-i fie foame, alimentele consumate trecând nedigerate în intestin, irită intestinul și produc toxine, cari otrăvesc organismul. Și chiar dacă substanțele alimentare sunt digerate, neputând fi arse de sânge, ele lucrează ca otrăvuri și grăsimi păgubitoare organismului.

Tot așa se comportă și cunoștințele primite fără interes și rău asimilate. Depunându-se ca elemente moarte, ele paralizază gândirea, simțirea și voința.

A îndopa o clasă întreagă cu aceleași fapte și teorii, înseamnă a aduna la aceiași table d'hote un Englez, un negru din Africa și un Cirghiz din Siberia. Lasă pe fiecare elev să-și facă observațiile lui pentru satisfacerea curiozității lui, potrivit cu firea lui și cu puterea lui aperceptivă. Nu importă însă câtă materie s'a făcut în clasă, nici câte cunoștinți s'au adunat, ci în primul rând importă să se deslepte dragostea pentru un obiect, să se stimuleze spiritul de observație și să se ascuțe mintea.

Reducându-se la strictul necesar balastul de fapte brute ce trebuiesc memorizate, desvoltându-se în schimb dragostea pentru știință și ascuțindu-se mintea elevului, acesta odată ajuns la maturitate se va pasiona pentru anumite probleme nerezolvite încă, și, sub stimulului pasiunii își va face drum cu o iuteală vertiginosă prin stuful de fapte îngrămădite, ca un câine de vânătoare, pe care mirosul fin îl duce deadreptul către prada urmărită.

Gh. B. Boeriu,

Dir. Școlii medii din Ocnele-Mureșului.

Lucruri neluate în seamă până acum.

În fiecare primăvară fierul plugului scoate la iveală o mulțime de lucruri vechi pe care pământul le păstrează în sânul său de sute și mii de ani și pe care sătenii noștri, din pricina neștiinței, îndată ce le găesc, sau le distrug, sau le aruncă, sub cuvânt că n'au ce face cu o „ruginitură” sau eu un „hârb de oală” și prin aceasta ei săvârșesc o mare greșală față cu trecutul nostru; răspunderea nu poate cădea în sarcina lor, ci în a celor cari știu importanța acelor obiecte, dar nu le dau atenție.

Zic că făptuesc o greșală față cu trecutul, întrucât trecutul, pentru fiecare neam, trebuie să-i fie scump; distrugându-se urmele prin ajutorul cărora se poate reconstitui acel trecut, se rupe veriga care leagă cele două părți ale lanțului vieții: trecutul deoparte și prezentul cu viitorul de alta; căci n'aș putea mai bine asemăna zilele unui popor decât cu verigele unui lanț.

Cărturarii satelor, care-și dau seama pe deoparte de importanța obiectelor vechi pentru desgruparea trecutului, iar pe de alta de răul ce rezultă prin distrugerea acelor obiecte, au datoria de a lumina pe săteni, iar obiectele pe cari aceștia le vor găsi să le adune la un loc.

Întreg trecutul nostru e plin de fapte mari, cu care noi urmașii ne putem mândri. Ne coborâm din poporul stăpân al lumii vechi, poporul Roman și din poporul Dac, care s'a putut măsura cu cinste în încrucișarea armelor cu cel roman.

Țara noastră apoi prin așezarea ei geografică a fost în cursul timpului trecătoarea popoarelor barbare venite din răsăritul îndepărtat și pentru unele nu numai atât, ci și locul unde s'au stabilit un timp oarecare și dela care pământul nostru ne păstrează încă bogate urme, pe lângă cele găsite până acum.

Aceste urme trebuiesc iarăși păstrate, căci ne arată puterea de viață, ce a avut tânărul popor românesc, care, deși, călcat sub picioarele barbarilor, dar datorită puterii de rezistență, ce a păstrat ca moștenire, a putut scăpa cu viață.

Trecând la timpul mai apropiat de noi, de după întemeierea Principatelor, vom vedea că pământul ne păstrează urmele vieții turbure războinice, dar în același timp pline de glorie a străbunilor noștri, cât și urme de ale vieții sociale pe care iarăși trebuie să le adunăm.

Pământul Țării noastre mai conține în el vârfuri de cremene, mici obiecte și vase de lut, topoare de piatră, obiecte de bronz, monete mari de argint, rudimentar lucrate și cu o tăetură pe ele, obiecte cari iarăși trebuiesc strânse, căci sunt urmele poporului sau ale popoarelor cari au trăit în negura vremurilor în aceste locuri și care-s cunoscute sub numele de popoare preistorice și din care s'au pogorit străbunii noștri Daci.

Nu numai obiectele pe care Pământul le păstrează în sânul lui ci și obiectele pe cari sătenii le păstrează în lăzile lor: documentele

vechi rămase din moși-strămoși, de sute de ani, documente care-s oglinda în care se poate citi istoria unui sat în curs de câteva sute de ani, și aceste urme vechi trebuiesc adunate; căci mulți din urmașii de azi le distrug, din pricină că nu le cunosc însemnătatea.

Sunt însă și săteni cari țin foarte mult la asemenea documente și în asemenea caz se va întâmpina oarecare greutate nu cu citirea chirilicei cu cerdac, pe care d-nii învățătorii, mai ales cei cari au învățat la Iași, o cunosc bine, cât mai ales cu opunerea posesorului, a celui „*Hartă răzășii*” care are „*un petec de moșie și un sac de hârtie*” și care nu visează cu actele lui vechi decât judecăți prin care să-și mărească acel petec și păstrează încă povața bătrânilor ca să nu deie hârtiile vechi, căci odată cu ele pierde și pământul după cum se întâmpla în trecut. Cu puțin tact se va scoate dela ei hârtiile vechi; dar sunt de ajuns, și numai copiile acelor documente.

Obiectelor vechi de ordin religios și etnografic să li se deie izrăși toată atenția.

Cu un cuvânt să deprindem pe săteni, ca atunci când în ogorul lor vor găsi un vârf de cremene ascuțit sau dințat, un ciocan de piatră, un obiect de lut ars, o săgeată de bronz sau de fier, obiecte de bronz verzu pe dinafață, o monetă fie cât de ruginită, un hârb de oală în lipsa uneia întregi, un pinten de formă curiosă, o bucată de metal cam fără o formă precisă, o piatră (sau o bucată măcar) cu inscripție și în sfârșit ori și ce obiect vor găsi în ogorul lor, cu prilejul aratului și prășitului, sau când acasă vor săpa vre-o fântână sau vre-o pivniță, să nu-l mai strice și mai rău, ci să-l aducă acolo unde cărturarii satului, vor destina să fie adus.

Să deprindem pe sătenii noștri să imiteze pe sătenii din apus, cari adună și dăruiesc obiectele ce găesc în ogoarele lor, muzeelor, fie din localitatea lor, fie de la centrul județului lor.

Pare că văd însă că mulți din cititorii acestor rânduri vor începe a zâmbi și vor zice că cele ce scriu aici se potrivesc bine de tot cu vorba veche a săteanului nostru:

*Lumea piere de Tătari,
Baba bea cu lăutari,*

căci pentru vremea de azi avem la ordinea zilei alte probleme, între care și căutarea și adunarea de bani noi, iar nu de cei vechi, căci viața îi grea.

Prezentul și viitorul însă au la baza lor trecutul, după cum trunchiul și ramurile unui fainic stejar se bazează pe rădăcina nevăzută din pământ; de aceea și noi să nu uităm trecutul nostru și urmele lui, cari trebuie să ne fie scumpe.

Să privim apoi ce se petrece din acest punct de vedere în alte țări, unde și săteanul este convins de rostul cel mare al rămășițelor trecutului pe care le adună cu sfințenie în memoria străbunilor care s'au servit cu ele.

E deci de datoria cărturarilor să lumineze și pe sătenii noștri ca să facă și ei ca cei din alte țări și printre ocupațiile lor să găsească puțin timp și pentru luminarea și în această direcție.

Datoria aceasta cade în sarcina preoților și a învățătorilor, dar mai ales a acestora din urmă; în întâlnirile cu sătenii să stăruască și asupra rostului acestor „*vechituri*“. La început oamenii vor ră-mânea cam nedumeriți, se vor uita unul la altul, vor șopti unuia, șoapte de care urechile învățătorului nu trebuie să iee aminte. E natural ca sătenii să-i privească astfel propovăduirea, căci li se vorbește de niște lucruri pe care ei nu le-au luat în seamă niciodată căci le-au socotit că *nu fac două parale* și asupra cărora nu le-a vorbit nimeni.

Nu numai pe gospodarii de azi, dar să se silească învățătorul a-i pregăti și pe cei de mâine, care azi is elevi lui. Un lucru principal va trebui spus la toți și anume: atât monetele cât și celelalte obiecte, cari vor fi găsite în pământ să nu fie frecate, ci să fie aduse așa cum au fost găsite, căci curățirea lor în așa fel e tot una cu distrugerea în bună parte sau chiar în întregime.

Cancelaria școlii cred că va fi cel mai bun loc unde să fie adunate.

Pentru un moment nu-i nevoie de cât de bunăvoință de lucru, de care s'a și dat dovadă, din partea dascălimii de la sate, de a aduna ceea ce se va găsi în satul fiecăruia, rămânând ca de cunoscători să se determine cele găsite, lucru care nu-i tocmai ușor. *Partea principală e numai să se înceapă a se păstra și a se aduna obiectele.*

Aceste obiecte vor fi de folos pentru desgroparea trecutului fiecărei localități, care s'ar putea reconstitui fie prin obiecte și monete, fie prin alte documente; apoi de cât folos n'ar fi la predarea unei lecții de istorie asemenea obiecte! În sfârșit s'ar aduce foloase chiar pentru trecutul nostru general, căci e prea posibil ca în cine știe ce localitate aproape necunoscută să se găsească urme istorice însemnate, căci după expresia săteanului nostru „*nici nu știi de unde sare iepurele*“; un lucru mic de tot și neluat în seamă până acum poate aduce o lumină mare din punct de vedere istoric.

Românul ține la străbunii lui și după cum obiectele rămase dela părinții și alți înaintași ai lui îi sunt scumpe sufletului său, apoi tot așa trebuie îndrumat să fie tot atât de mult și la obiectele cu care s'au servit străbunii săi din o vechime și mai îndepărtată.

Trebuie dar să respectăm, să adunăm urmele trecutului, atâtea câte se mai pot găsi și să nu mai lăsăm ca acele rămășiți să se piardă pentru totdeauna, din pricina neștiinței găsiturilor și a indiferenței intelectualilor; căci prin purcederea de până acum săvârșim un mare păcat față de trecutul nostru istoric, păcat pe care generațiile viitoare mai luminate nu ni-l vor ierta niciodată.

(„*Lamura*“)

Preot V. Ursăcescu

Membriu corespondent al Comisiunii Monumentelor istorice, Olteneghi-Fălciu.

Insemnări mărunte.

După două luni de vacanță, Academia Română și-a reluat seria ședințelor săptămânale, prin ședința ținută în ziua de 22 Septembrie la orele 3 d. a. Cu această ocaziune, d-l. D. Onciul, președintele Academiei, a evocat în cuvinte mișcătoare memoria regretaților Andreiu Bârseanu, George Bengescu, St. C. Hepites, membri activi și a arhierelui Ilarion Pușcaru, membru de onoare, decedat în cursul vacanței.

*

S'a desvelit în ziua de 3 Septembrie, în comuna Cusgun din jud. Constanța, un nou monument al marelui poet M. Eminescu Desvelirea s'a făcut în prezența unei mari mulțimi de săteni și orașeni.

*

Pe la sfârșitul lunei trecute a murit la Barbizon, în vârstă de 71 ani, *Gabriel Séailles*, profesor onorar de filosofie la Sorbonna și vice-președinte al „*Ligei drepturilor omului*“. Gabriel Séailles, fost elev al școlii normale superioare, a succedat lui Paul Janet la catedra de filosofie de la Sorbonna. Printre operele lui mai de seamă, se citează: „*Încercare asupra geniului artei*“, o serie de studii asupra lui Leonardo da Vinci, Eugen Carriere și Watteau, precum și o istorie a filosofiei, începută încă de Paul Janet.

*

Apropiata adunare trimestrială a celor cinci Academii a Institutului Franței, va alege pe succesorul marelui istoric, *Ernest Lavisse*, mort acum două luni. Se crede că succesorul lui Lavisse, va fi cunoscutul scriitor Paul Bourget.

*

La sfârșitul lui Septembrie s'a deschis la Viena un curs internațional de știință, patronat de însuși președintele republicii austriace, Heinish. Presidiul acestui curs se compune din savanți englezi și austriaci și este presidat de dr. George Tugendhardt, secretarul general al universității din Londra.

*

A murit la Cernăuți, profesorul universitar *Eusebie Popovici*. Defunctul, care atinsese vârsta de 84 ani, a fost timp de cincizeci ani profesor de istoria dreptului bisericesc la facultatea teologică din Cernăuți. O mare parte din înalții clerici de azi ai bisericii române, au fost elevii lui. A scris o importantă carte de istorie bisericască, publicată în mai multe limbi străine.

*

Dr. Borchardt, consilier comunal în Liebnitz (Germania) a terminat de redactat un proiect de lege senzațional. Este vorba anume de extirparea tuturor idiotilor din Germania, cari după calculele făcute s'ar urca la un număr de 83,400. Motivul acestui înalt act de umanitarism nemțesc este economisirea hranei de care trebuie să se bucure numai oamenii întregi la minte.

CRONICA

Actul care se săvârșește în istorica cetate a Albei-Iulii, Duminică 15 Octombrie 1922, înseamnă o dată capitală în vioroasa existență a neamului nostru românesc.

Pătrunsă de importanța și măreția lui, învățătorimea întreagă de pe aceste plaiuri, ia parte cu toată inima și cu tot entuziasmul la bucuria întregii suflări românești, și — pe treptele altarului pe care se săvârșește unirea celui dintâi rege al Tuturor Românilor, — depune, fericită, devotamentul și urările ei de fericire și prosperare îndelungată a Dinastiei și Neamului.

„Învățătorul“.

Ziarele și literatura. Căutând să fie o oglindă cât mai fidelă a nevoilor și aspirațiilor opiniei publice căreia se adresează, cele mai multe din ziarele noastre, au introdus și o rubrică literară. Gestul, evident, nu poate să fie decât laudabil și cititorii ziarelor în chestie sunt cei dintâi în măsură să-l aprecieze. În mijlocul atâtor fapte politice, interne și externe, a atâtor probleme sociale, desbătute cu mai mult sau mai puțin . . . venin, rubrica de literatură apare ca o oază odihnitoare pentru cititorul amețit de materialul pur gazetăresc. Dacă ziarele de mare tiraj, și în special cele din Capitală și din centrele mari ale țării își pot permite luxul să publice drept literatură toate năsbătiile ridicole și de multe ori pornografice ale așa zișilor autori moderniști, ca unele ce satisfac gusturile diferite și în multe cazuri, pervertite, ale cititorilor orașeni, ce rost poate avea însă răsfațul unor asemenea elucubrații prin bielele noastre foi săptămânale de prin orașelele Ardealului, foi care-zice-se-sunt scrise „pentru popor“?! Ce rost au jăponeriile „Foaei interesante“ a părintelui Moța din Orăștie, poezelele de *Micul-Dor* de prin „Cuvântul Poporului“ „Primăvara“, „Satu-Mare“, etc., etc. ? . . . Unele din aceste foi, mai cu bun simț ceva, publică poezii populare, culese de folcloriști de ocazie, de prin diferite sate ardelenesti . . . Alegerea e însă făcută cu atâta lipsă de pricepere și de gust, că citindu-le, îți vine uneori să te cam îndoiești de geniul poetic al poporului românesc. . . N'ar fi mai nemerit și mai de folos oare, pentru lumea satelor noastre, dacă în locul tuturor acestor scâlciituri, s'ar publica în foile populare, bucăți de literatură adevărată, din marii noștri scriitori naționali, recunoscuți, însoțite de de scurte notițe biografice și de scurte lămuriri asupra operii și valorii ei în cadrul literaturii noastre naționale? . . . O mică propunere, nimic altceva.

Educația sportivă. Citim și nu ne credem ochilor! Echipa x, din comuna cutare — prizărită prin cine știe ce vâgăună de munte — a avut Duminică trecută un „match de foot-bal“ cu echipa Z din altă comună, învecinată; echipa K, din orașelul N, o avut și ea un „match“ cu o altă echipă dintr'un alt orașel. Arbitrul . . . (un nume neaș românesc) „corect“! Și totuși, oricât ne-ar surprinde aceste mici note informative ale activității sportive de la noi, ele sunt perfect adevărate. Sporturile s'au întins peste tot cuprinsul țării și nu îndrăznim prea mult dacă afirmăm, că nu există târg aproape din țară, în care să nu ființeze cel puțin una sau două echipe sportive. Faptul trebuie să ne bucure dacă ne gândim la urmările incalculabile ce rezultă dintr'o educație corporală cumpătat condusă. „O minte sănătoasă, într'un corp sănătos numai“, zice un vechiu adagiu, și câtă grijă era la vechii Greci și la Romani pentru educarea armonică a corpului omenesc, care stătea pe acelaș plan aproape cu educația morală și intelectuală!

Desvoltarea puterii fizice, a spiritului de inițiativă, a îndrăznelii, a hotărârilor rezezi, a încrederii în sine, o mai repede înfrățire a claselor sociale, etc. sunt tot atâtea foloase care decurg din practicarea diferitelor sporturi.

Iată de ce recomandăm cu toată stăruința, învățătorilor noștri ca să veghizie cu toată grija și asupra acestei laturi de educație în decursul activității lor și totodată, în avalanșa sporturilor „la modă“ să nu dea uitării bătrâneștile noastre sporturi, dacă nu atât de meșteșugite ca cele străine, tot pe atât însă de frumoase.

Înștiințare.

Decretându-se revista „Învățătorul“ cu ocazia congresului al IV-lea, de obligatoare pentru toți colegii din Ardeal, Banat, Crișana, și Maramureș, rugăm pe Dnii președinți al secțiilor județene a ne trimite tabloul tuturor învățătorilor din județ pentru a li-se expedia revista.

Rugăm totodată pe iubiții noștri abonați să se grăbească a ne trimite prin mandat poștal micul cost al abonamentului de 50 lei pe an și a nu ne mai expune la cheltuieli cu trimiterea chitanțelor prin poștă.

Administrația.

Cărți, reviste, ziare.

Cărțile de Religie pentru școala primară ale profesorului Dr. Petru Barbu. Ca profesor de Pedagogie la institutul teologic și profesor de Metodica specială a Religiei la institutul pedagogic (școala normală) din Caransebeș, d-nul Dr. Petru Barbu a publicat în „Elemente de Catihetică sau Metodica Religiei” ediția I. la 1905, ediția II. la 1915, prelegerile ținute la aceste institute, stabilind pentru școala primară ca

I. *Materie principală (istorică) de Religie în*

Anul 1: Istorie religioase-morale;

Anul 2: Istorie biblice din Testamentul vechiu; (iar în legătură cu sărbătorile mai mari, în acești doi ani: Momente din viața lui Isus);

Anul 3: Istorie biblice din Testamentul nou;

Anul 4: Istorie din Istoria bisericii universale;

Anul 5: Istorie din Istoria bisericii naționale.

II. *Materie abstractă*, care să se propună paralel cu materia principală (istorică) și se abstrage din aceasta, începând din anul 1 până în anul al 5-lea, apoi în anul al 6-lea se sistematizează în Catehism.

III. *Materie practică-edificatoare*: rugăciuni, cântări, lectură, cult divin etc. în toți anii de școală.

În conformitate cu cele stabilite teoretic în „Elemente de catihetică”, d. Dr. Barbu a compus toate *cărțile de religie* pentru școlari și anume:

1. **Istorie religioase-morale și Momente din viața lui Isus Hristos.** I. Carte de Religie pentru școlile primare. Ediția V. Caransebeș, 1921. Tipografia diecezană. Prețul Lei 2.50.

Cartea conține în partea primă 21 de istorioare religioase-morale, cari constituie materia principală a clasei I. (câteva din ele, d. e. nr. 17, 20, 21, se pot propune în clasa II), la finca fiecărei istorioare fiind indicată materia abstractă (învățăturile), ce se poate câștiga din istorioară; iar în partea a doua conține 9 istorioare despre momente din viața lui Isus, cari se propun în clasa I și II în legătură cu sărbătorile de peste an (d. e. nr. 21 în apropierea Crăciunului, nr. 23 la botez, nr. 24—26 între botez și Paști, nr. 27 și 28 înainte de Paști etc.); în total deci 30 de istorioare.

Șirul istorioarelor religioase-morale se începe cu o povestire („Albinele”), a cărei acțiune se petrece *în grădina, lângă casă*; istorioara a 2 a și a 3-a deasemenea se petrece în grădina; urmează apoi două istorioare (nr. 4 și 5), a căror acțiune se petrece *la stradă*; istorioara următoare (nr. 6) se petrece *la câmp*. Se urmează deci într'un *șir natural* cu privire la *locul*, unde se petrece acțiunea, satisfăcând astfel principiului pedagogic: „dela aproape la departe”. Deasemenea și *ordinea învățăturilor* religioase-morale, ce înso-

tesc istorioarele, *este naturală*, începând dela cea mai simplă și mai apropiată de mintea copilului din clasa I (ascultarea de părinți, apoi furtul, cearta), dela care se trece la altele mai grele (batjocura, minciuna etc.).

Formatul cărții este frumos, hârtia bună, tiparul curat și îngrijit.

2. **Istorie biblice.** II Carte de Religie pentru școlile primare. Ediția XVII. Arad, 1921. Tipografia diecezană. Prețul Lei 5.—

Cuprinde 60 de istorioare și anume: 22 din Testamentul vechiu (Nr. 31—52), cari formează materia principală a clasei II și 38 din Testamentul nou (Nr. 53—90), cari formează materia principală a clasei III. Paralel cu materia principală merge materia abstractă (învățăturile religioase-morale) a acestor clase, fiind indicată la fiecare istorioară. Învățăturile sunt astfel formulate, că rezumarea și sistematizarea lor în clasa VI ne dă Catehismul. Superioritatea cărților de religie ale dlui Dr. P. Barbu față de celelalte cărți similare ale altor autori consistă tocmai în acest fapt. Din istorioarele cuprinse în cărțile prof. Dr. Barbu nu se scot învățăturile religioase-morale la nime-reală, ci numai acele învățături, de cari avem nevoie pentru a compune din ele Catehismul.

Istoriile biblice se caracterizează prin claritate, precizie și prin respectarea textului biblic.

3. **Istorie bisericești.** III Carte de Religie pentru școlile primare. Ediția XI. Arad, 1921. Tipografia diecezană. Prețul Lei 5.—

Conține 44 istorioare și anume: 31 din istoria bisericii universale (nr. 91—121) pentru clasa IV și 13 din istoria bisericii române (nr. 122—135) pentru clasa V. Și aici materia principală este însoțită de materia abstractă în aceeași formă, ca și la istorioarele biblice.

Istoria bisericii universale este împărțită în 7 capitole: I) Intemeierea, răspândirea și prigonirea bisericii vechi, II) Sfinții părinți, III) Desvoltarea bisericii (organizarea ei, cultul și literatura bisericească), IV) Lăfșirea ulterioară a bisericii la apus, decadența ei la răsărit, V) Desbinarea, VI) Biserica apuseană după desbinare, VII) Biserica răsăriteană după desbinare.

Istoria bisericii române (capitolul VIII) este împărțită în: A) Istoria bisericii române de dincolo de Carpați (Biserica din Muntenia 1359—1859, din Moldova 1400—1859, Biserica României), B) Istoria bisericii române de dincoace de Carpați, C) Biserica din România-mare.

4. **Catehism.** IV Carte de Religie pentru școlile primare. Ediția X. Arad, 1919.

Catehismul este o expunere sistematică a învățăturilor scoase din istorioarele religioase-morale, biblice și bisericești, propuse în clasele I—V. El cuprinde deci materia abstractă a clasei VI. Toate învățăturile cuprinse în

Catehism sunt cunoscute elevilor atât după cuprins, cât și după formă, pentru că li s'au propus elevilor paralel cu materia principală (istorică) în clasele I-V, iar în clasa VI ele se repetază și recapitulează în ordine sistematică. Acesta este avantajul Catehismului dlui Dr. Barbu față de celelalte Catehisme. Mai are apoi și avantajul, că întrebările și răspunsurile sunt scurte, simple și precise, iar împărțirea lui este făcută după învățăturile bisericii noastre.

Catehismele noastre de până acum se țin de o împărțire tradițională, făcută după cele trei virtuți teologice: credința, iubirea și nădejdea. Dr. Barbu ținând seamă, că învățăturile bisericii noastre sunt de 4 feluri și anume: învățături de credință, de morală, de cult dumnezeiesc și de organizare și disciplină bisericească, împarte Catehismul său în 4 părți și anume: I) Dogmele bisericii, II) Morala bisericii, III) Liturgica bisericii, IV) Disciplina bisericii.

5. Carte de rugăciuni și cântări bisericesti. Ediția IV. Caransebeș, 1919.

Cuprinde materia practică edificatoare pentru toate clasele și anume: Rugăciunile dimineții; sf. liturghie, rugăciunile și explicarea ei (ființa și felurile liturghiei, recerințele la săvârșirea ei, rugăciunile liturgice, părțile liturghiei, liturghia pregătitoare, liturghia chemașilor etc.); rugăciuni la sf. mărturisire; la sf. cuminecătură; rugăciunile mesei; rugăciunile de seară; felurile rugăciuni (înainte de începerea lucrului, după săvârșirea lucrului etc.). Cântările utreniei pe cele 8 glasuri, troparele și condacele sărbătorilor, irmoase, privesc, cavitavasii, colinde; Magii dela răsărit (cântece și cuvinte pentru copiii cari, cari umblă cu steaua).

Toate aceste Cărți de Religie au aprobarea autorităților bisericesti și a Secretariatului general al Ministerului Instrucțiunii din Cluj.

Dnul Dr. Petru Barbu a făcut prin cărțile sale un real serviciu învățământului religios și cu deosebire catihetilor, cărora le recomand cu toată căldura.

P. Bizerea.

Cărțile didactice ale Dlor M. Biciulescu, învățător și I. V. Tasu, institutor. Primitiv la redacție următoarele manuale de școală, ale autorilor de mai sus:

1. „Vrei să citești (abc. p. I)“.
2. „Ionel și Mărioara (abc. p. II)“.
3. „Alteceva (carte de citire cl. II și dir. II)“.
4. „Mai departe (carte de citire cl. III și dir. III)“.
5. „Să isprăvim (carte de citire cl. IV și dir. IV)“.
6. „Aritmetica în imagini pentru cl. I“.
7. „Secretele lui Petrică, (arit. cl. II și dir. II)“.
8. „Cum socotește Lenuța (arit. cl. III)“.
9. „Fără greșală (arit. cl. IV)“.
10. „Cum socotește Lenuța fără greșală, (arit. cl. III)“.
11. „Învăță Rmânește, (gr. cl. III)“.
12. „Să scriem frumos, (carte de caligrafie cl. I, II, III și IV)“.

Aceste manuale lucrate după principii noi, în conformitate cu cerințele cele mai vădite ale spiritului copilăresc, având un material cu totul

nou și ilustrate într'un chip deosebit, reprezintă începutul curentului școlii active în țara noastră.

Atât metoda, sistemul de întocmire, cât și interesul ce-l prezintă pentru învățământ, fac cinste autorilor și înseamnă un mare pas înainte pe terenul didactic și educativ.

„Poezii“ de G. B. Volumul, elegant ca înfățișare, cuprinde versurile unui învățător, care în ceasurile lui libere, găsește nimerit să se abată și pe drumul larg dar atât de anevoios al poeziei. Versurile simple, stângace, sunt presărate și cu multe provincialisme care strică și mai mult „poeziilor“, dintre care totuși unele, dacă ar mai fi revăzute, ar figura nu fără folos, în manualele didactice pentru copii.

*

Anuarul Institutelor de învățământ gr. cat. din Blaj, pe anul școlar 1921—22, cuprinde pe lângă un interesant și complex tablou al situației fiecărei instituții blăjene și câteva articole asupra Blajului scrise prin diverse gazete și reviste cu prilejul serbărilor de acolo din anul acesta, precum și un articol asupra personalității și meritelor regretatului profesor, *Gavril Precup*. E dureros însă că și în acest anuar, ca și în toate anuarele școlare publicate în acest an, limba românească este oribil scâlciată, lucru cu atât mai dureros cu cât aceste anuare se știe că apar sub privigherea directorilor și profesorilor respectivi, cari, tocmai ca oameni de școală ar trebui să aibă mai multă milă de biata noastră limbă. Nu de altceva, dar e rușine.

*

„Lamura“, revistă de cultură generală, Nr. 9 pe lunie și Nr. 10—11 pe Iulie—August. Excelenta revistă de cultură de sub direcția cunoscutului scriitor I. Al. Brătescu-Voinești, ne aduce și de astădată, un variat și interesant material literar și didactic. No. 9 reproduce în frunte articolul uitatului învățat B. P. Hașdeu, asupra și mai uitatului I. Heliade Rădulescu, „părintele literaturii române“ de la a cărui moarte s'au împlinit la 27 Aprilie acest an, o jumătate de veac. Tot în acest număr, Dl. I. Stimonescu, cunoscutul savant și popularizator al științei, ne dă o interesantă descriere a școlii sovietice precum și a ideilor ei călăuzitoare. Din articolul d-lui I. S. aflăm că cea mai principală reformă a școlii sovietice, constă în transformarea școlii instructive în școală a muncii, că toți elevii formează o comunitate și trebuie să se servească singuri la masă și la pregătirea bucatelor, că viața lăuntrică a copiilor este condusă numai de copii — un fel de comună de copii tolstoiană — în care instructorii și profesorii intervin foarte puțin, că în școala sovietică, religia este expulzată din învățământ, el fiind laicizat complet, etc. Deși însă învățământul sovietic, nu urmărește decât un singur scop lățirea și întărirea ideii comuniste, totuși nu se poate trece cu vederea, scrie dl. I. S. silința pe care „Comisariatul pentru luminarea poporului“ o depune pentru

răspândirea cât mai largă a culturii în masele populare.

Lucru care trebuie să ne facă și pe noi Români, a cugeta mai adânc asupra lui.

Tot în acest număr și probabil inspirat de ideile școlii bolșevice, Dl. C. I. Cioranu, în „Reforma Școlară“, propune nici mai mult, nici mai puțin, interzicerea învățământului religiei în școlile publice, pentru că . . . am fi datori să respectăm credința și libertatea de cugetare oriunde o întâlnim! Intrucât Dl. C. I. C. a avut prudența să se pue la adăpostul acestui creștinesc principiu punem și noi punct și trecem mai departe . . .

— No. 10—11 al revistei aduce o legendă a unui cătun din jud. Dolj, scrisă de Dl. C. S. Nicolaescu-Plopșor, care ar trebui să fie un îndemn pentru toți învățătorii noștri, de a fixa și dănași, pentru satele lor, diferitele legende, acolo unde există, legende pe care ciuma modernismului biruitor le va risipi curând-curând.

Dl. V. Negruși, agronom, scrie lucruri judicioase asupra învățământului agricol față cu actuala împroprietărire a sătenilor, accentuând necesitatea unui învățământ agricol complementar pentru absolvenții școlilor primare rurale cari nu urmează o școală secundară.

*

„Școala Basarabiei“, An. IV., Nr. 3—4. Revista pedagogică de la Chișinău, de sub direcția D-lui Șt. Ciobanu, fostul director g-1 al instrucțiunii publice din Basarabia, se prezintă de astădată, și ca tehnică și ca sumar, mai îngrijit ca de obicei. Remarcăm în special articolul prim al directorului revistei, care, în preajma marelui reforme școlare, atrage atenția factorilor conducători, asupra școlii de care avem nevoie. „Ne trebuiește — scrie d-sa — școală potrivită cu psihologia poporului nostru, cu aptitudinile și aspirațiile lui, cu împrejurările în care el trăiește. Prin urmare, se cere în primul rând o școală, care să formeze oameni de energie și caracter și cari totodată să își iubească limba și pământul părintesc. Se înțelege de la sine, că nu se are în vedere naționalismul agresiv care tinde spre micșorarea drepturilor popoarelor conlocuitoare cu noi“.

Odată cu aceasta, eminentul om de școală și organizator al învățământului românesc din Basarabia, remarcă, și cu drept cuvânt, că istoria națională ar trebui să se predea pentru Basarabia paralel cu limba națională și că în loc de a se preda, ca acum, un curs complet de 2 sau 3 ore săptămânal, numai în două clase, ar fi mai nimerit să se predea întregul curs, în anumite capitole, în toate clasele, o oră sau două. Propunere de altfel binevenită și pentru toate celelalte provincii realipite.

Profesorul T. Holnog, se ocupă de situația tragică a fraților români de peste Nistru, lăsați pradă urgiei bolșevice, chemând atenția lumii românești asupra lor.

Dl. I. Macovei, fostul director al învățământului secundar din Basarabia, în articolul „Un rezultat moral al școlii“ dă pe față lucruri cari ar putea fi amuzante, dacă n'am ști ce situație dureroasă se ascunde în dosul lor, atunci când e vorba mai ales de Basarabia, asupra căreia, apasă ca un blestem, dela unire și până azi, nepăsarea și meschinăria tuturor guvernelor ce s'au perindat până acum la noi. Recenzii variate și numeroase, încheie un număr îngrijit și interesant.

*

„Făclia Basarabiei“, An. II, Nr. 3—4. Datori de a încuraja orice publicație românească care apare în Basarabia, atât de lipsită de o tradiție culturală românească, înregistrăm și această revistă „socială, literară, artistică“, cu un atât de răsunător nume. „Făclia Basarabiei“ ne face să ne gândim cu amărăciune la lipsa de jenă și de răspundere a celor cari își iau din senin, nobila sarcină de luminători și îndrumători ai opiniei publice. Căci numai așa înțelegem — excepție făcând doar numele răăcite (prin ce minune?) ale Dlor Nuși Tului și A. Terziman, oameni de talent și de bun simț — exhibițiile nenorocite de pe coloane ale „Ochilor regretați“, „Lumânărei“, etc. etc., și mai ales monstruositatea de stil și de gramatică care necinstește amintirea celui al cărui clișeu se desprinde nevinovat și neputincios din fruntea primei pagini a revistei. Mai puțină vanitate și mai multă pudoare, suntem siguri că ar face chiar și din „Făclia“, o revistă curățică, dat fiind mai ales bunăvoința și jertfa celui care o editează.

*

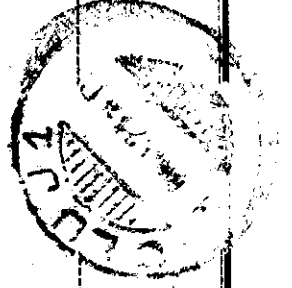
„Gândul nostru“, An. I, Nr. 16. O revistă micuță dar îngrijită, apărută cu multe intenții frumoase, și în bună măsură, realizate. Revista ieșană de sub redactarea talentatului și finului actor, Dl. St. Brăborescu și a cunoscutului literat, Sandu Teleajen, aduce în acest număr rânduri mișcătoare despre acel neobosit cercetător al românismului, Teodor T. Barada, care își contemplează încă, senin, într'una din mahalalele Iașilor, apusul unei vieți cheltuite cu grija și cu folos pentru neamul lui. Dl. Sandu Teleajen, atacă îndrăzneț și convingător așa zisul regionalism literar al criticului ieșan, dl. G. Ibrăileanu, iar dl. Ion Dongorozi, începe publicarea unei nuvele al cărei interes se îngroapă în noianul unei limbi, cari tinzând să fie populară, rămâne numai vulgară. Versurile semnate M. Sturza, A. Leontescu, Enric Furtună, ca nici odată însă, s'abuțe.

-m-d.

Tipografie și
depozit de hârtie **Bernát**
Ciuj, Str. Cogălniceanu 7. Telefon 487

Revista „Invățătorul” Cluj.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cluj